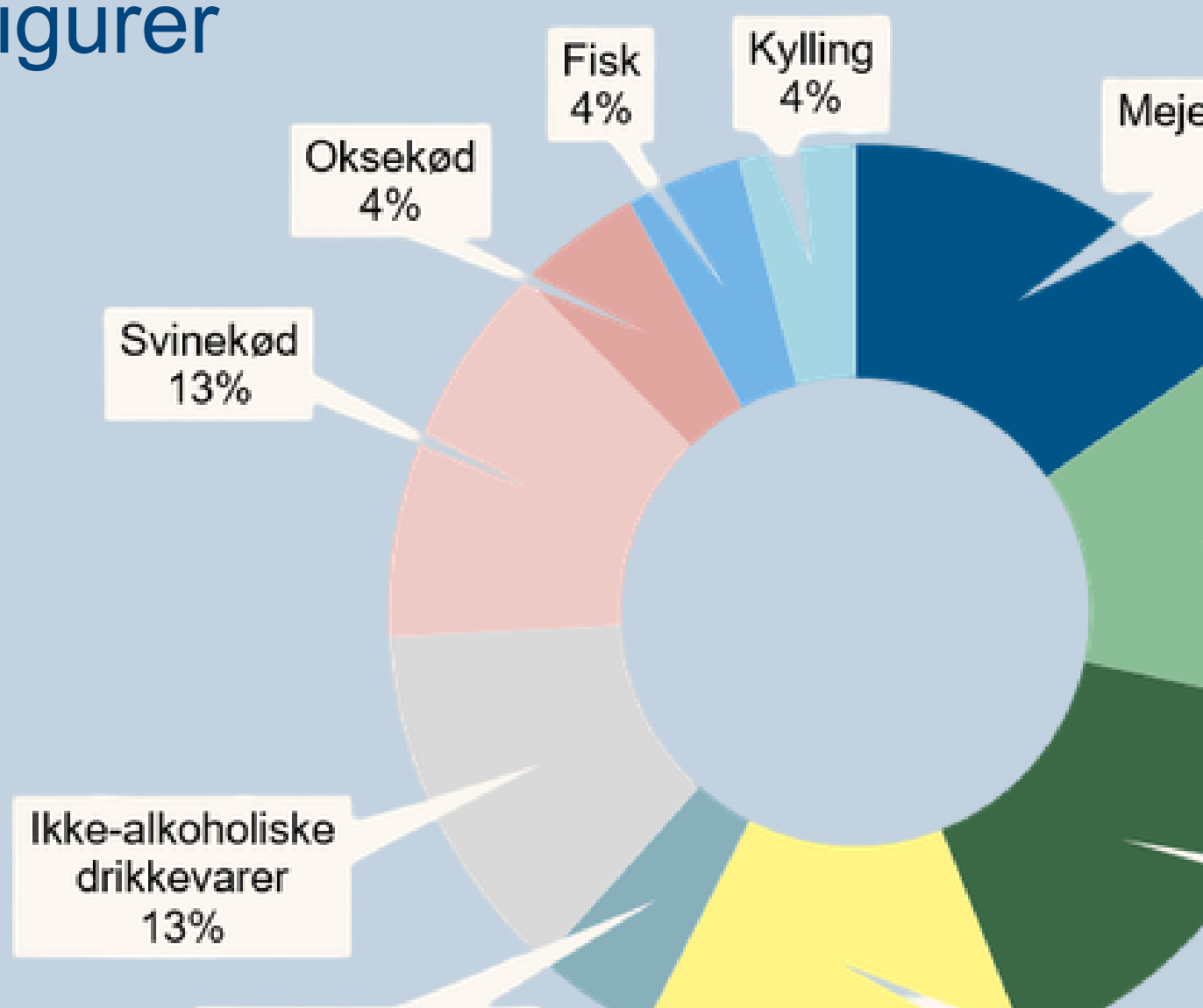

Klimarådet.

Klimaeffekter af differentieret moms og afgifter på fødevarer

Konklusioner og figurer

Hovedkonklusioner

Lavere moms på fødevarer fører til højere udledninger

En halvering af momsen på fødevarer samt nulmoms på frugt og grønt øger drivhusgasudledningerne. Det gælder særligt de forbrugsbaserede udledninger, men der er også en begrænset effekt på de territoriale udledninger.

Øget købekraft fører til større forbrug og klimabelastning

En sænkelse af momsen på fødevarer vil øge husholdningernes forbrug. Det øgede forbrug medfører øgede udledninger. Det er et eksempel på, at øget forbrug ofte medfører en øget klimabelastning.

En direkte overførsel til husholdningerne fører til en mindre stigning i udledninger end lavere moms på fødevarer

En direkte økonomisk overførsel til husholdningerne vil også føre til en stigning i udledningerne, men stigningen er en smule mindre end ved en momsnedsættelse på fødevarer. Det skyldes, at fødevarer har en stor udledning pr. krone sammenlignet med andre varer, og at forbruget af fødevarer stiger mindre ved en direkte overførsel.

Afgifter på kød og mejeriprodukter reducerer udledningerne

En forbrugsafgift på svine- og oksekød samt mejeriprodukter fører til en reduktion i drivhusgasudledningerne. Forbrugsafgiften reducerer primært de forbrugsbaserede udledninger. Afgiften vil dog også reducere husholdningernes købekraft og dermed gå imod intentionen i regeringens momsforslag.

Kombination af afgifter og lavere moms fører både til lavere drivhusgasudledninger og øget købekraft

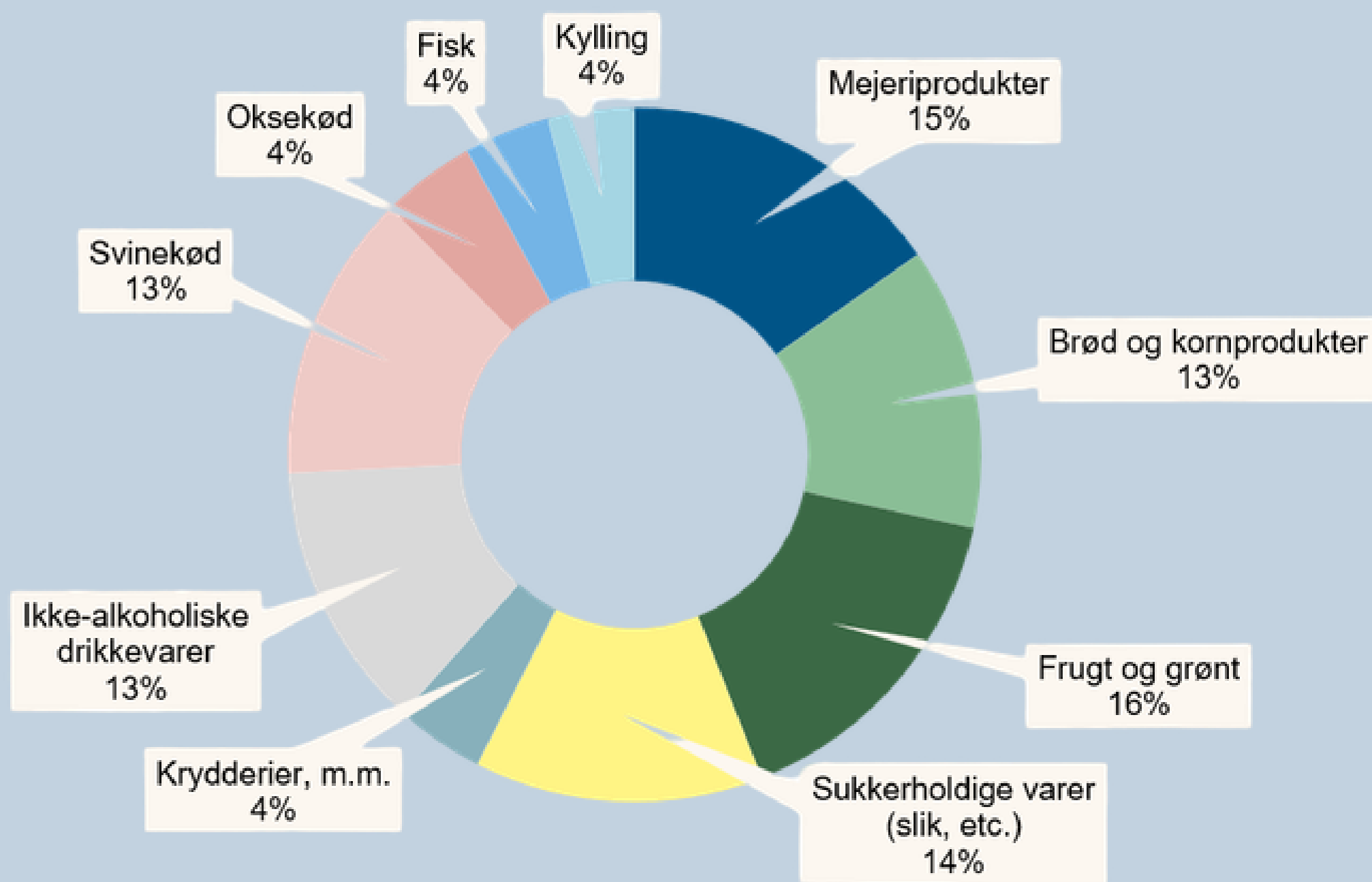
En kombination af afgifter på kød og mejeriprodukter med nulmoms på frugt og grønt reducerer husholdningernes leveomkostninger, samtidig med, at det reducerer udledningerne. Effekterne er dog begrænsede.

Finansiering har betydning for klimaeffekterne

Hvis en momsnedsættelse finansieres via et generelt lavere offentligt forbrug, vil klimabelastningen være større, end hvis det finansieres via højere indkomstskatter. Det skyldes, at højere indkomstskatter vil modvirke forøgelsen af husholdningernes købekraft.

Danskernes fødevareforbrug

Figur 2.1 Fødevareforbruget for en gennemsnitlig husstand i 2025

Anm. 1: Mælk ligger under kategorien mejeriprodukter.

Anm. 2: Fordelingen er baseret på en gennemsnitlig husstands forbrug målt i kroner i GrønREFORM's basisscenarie.

Kilde: Klimarådet på baggrund af GrønREFORM.

4 scenarier for forbrugsrettede tiltag på fødevarerområdet

Scenarie 1: Nulmoms på frugt og grønt og halvering af moms på andre fødevarer

Scenarie 2: Direkte årlig overførsel til husholdningerne (bundfradrag eller check)

Scenarie 3: Forbrugsafgifter på kød- og mejeriprodukter

Scenarie 4: Forbrugsafgifter på kød- og mejeriprodukter i kombination med nulmoms på frugt og grønt

Scenarierne analyseres ved brug af modellen GrønREFORM.

Modellen gør det muligt at estimere adfærdseffekten på forbruget af de enkelte varegrupper, når priserne på fødevarer ændres. Modellen gør det samtidig muligt at estimere effekten af, hvordan forskellige kombinationer af momsnedsættelse og afgifter ændrer husholdningernes købekraft samt effekten på drivhusgasudledningerne ved ændret forbrug og produktion.

GrønREFORM er en såkaldt miljø- og klimaøkonomisk generel ligevægtsmodel for dansk økonomi. Modellen belyser ikke fx sundhedseffekter eller andre miljømæssige konsekvenser af en momsnedsættelse. Disse konsekvenser bliver derfor ikke videre berørt i dette vurderingsnotat.

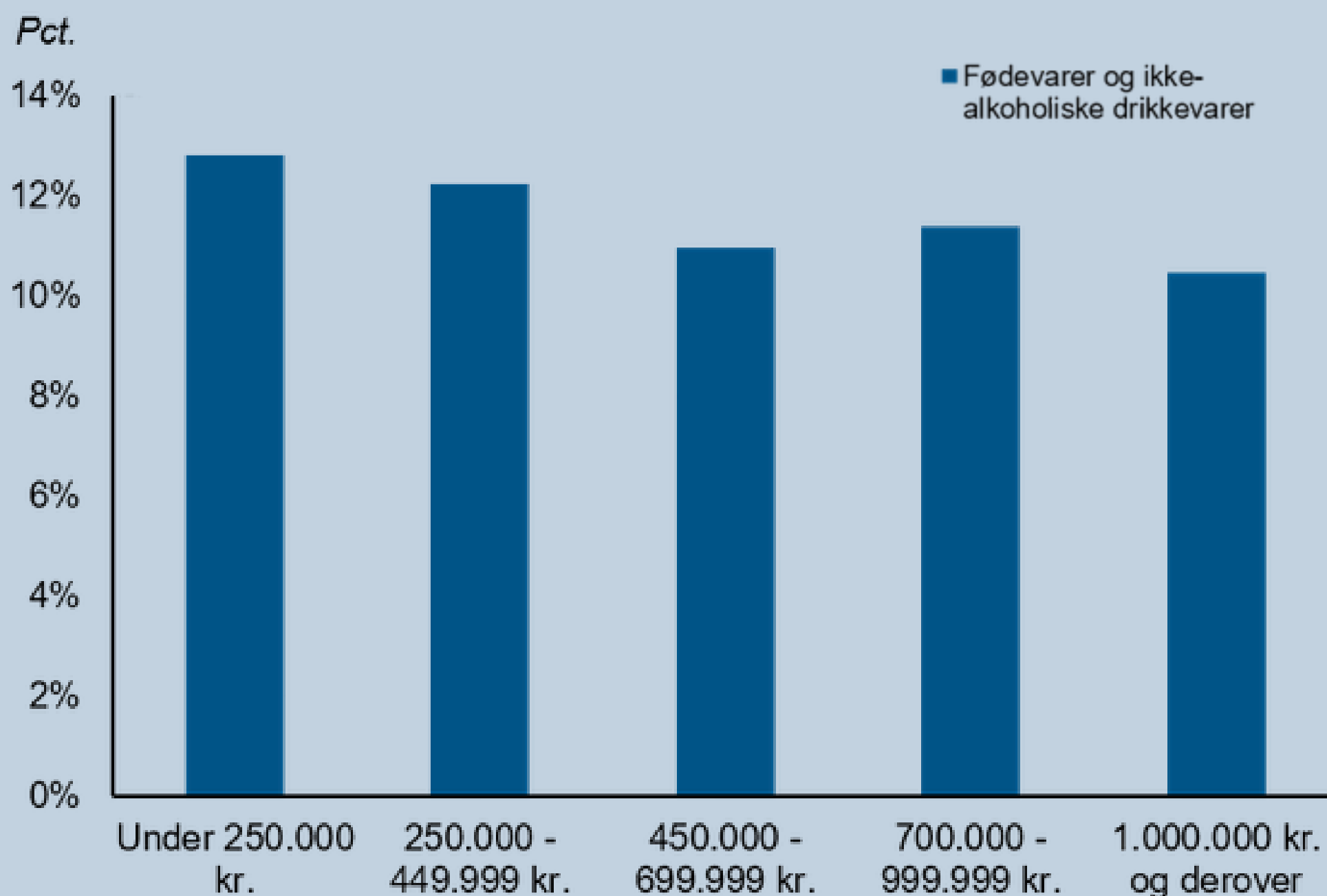
Klimaeffekten sammenlignes med alternative scenarier

	Scenarie 1 Nulmoms på frugt og grønt (-20 pct.) og halvering af moms på andre fødevarer (-10 pct.)	Scenarie 2 Direkte overførsel til husholdningerne	Scenarie 3 Forbrugsafgifter på kød- og mejeriprodukter (+10 pct.)	Scenarie 4 Forbrugsafgifter på kød- og mejeriprodukter (+10 pct.) og nulmoms på frugt og grønt (-20 pct.)
Ændring i territoriale udledninger (mio. ton CO ₂ e)	0,07 (0,4 pct.)	0,04 (0,2 pct.)	-0,06 (-0,4 pct.)	-0,07 (-0,4 pct.)
Ændring i forbrugsbaserede udledninger (mio. ton CO ₂ e)	0,52 (1,1 pct)	0,27 (0,6 pct.)	-0,19 (-0,4 pct.)	-0,06 (-0,1 pct.)
Ændring i priser (alle goder)	-1,4 pct.	0,0 pct.	0,4 pct.	-0,1 pct.
Ændring i priser (fødevarer)	-11,7 pct.	-0,1 pct.	3,3 pct.	-0,4 pct.
Ændring i husholdningers forbrugsmuligheder	17,2 mia. kr.	16,3 mia. kr.	-4,1 mia. kr.	1,5 mia. kr.
Ændring i offentligt forbrug	-16,9 mia. kr.	-16,9 mia. kr.	4,0 mia. kr.	-1,7 mia. kr.

Anm. Resultaterne er et årligt gennemsnit fra 2028 til 2040 og opgjort i 2025-priser.

- **De fire scenarier har forskellige klimaeffekter.** De forbrugsbaserede udledninger påvirkes mest i scenarie 1, fordi en stor del af danskernes fødevarerforbrug importeres. I analysen antages en fuld prisovervæltning. Det vil sige, at momsned sættelsen slår fuldt igennem i priserne. Ved en lavere prisovervæltning vil klimaeffekterne være mindre.
- **Klimarådet har ikke beregnet, hvad de fordelingsmæssige konsekvenser er af de fire scenarier.** Klimarådet har til gengæld beregnet, hvordan de forskellige scenarier påvirker husholdningernes samlede forbrugsmuligheder.
- **Forbrugsmulighederne** beregnes ved at se på den samlede ændring i husholdningers indkomst, priser og formue som følge af hvert scenarie.
- **De fire scenarier påvirker de offentlige finanser forskelligt.** Analysens hovedresultater tager udgangspunkt i en finansiering via et lavere offentligt forbrug. I scenarie 3 benyttes afgiftsprovenuet til et højere offentligt forbrug.

Fødevarer udgør en større andel af forbruget for lavindkomstgrupper

Figur 6.1 Fødevareforbrugets andel af danske husstandes samlede forbrug i 2024

Anm.: Indkomst er i figuren opgjort som danske husstandes årlige indkomst før skat.

Kilde: Klimarådet på baggrund af Danmarks Statistik.

Relaterede udgivelser fra Klimarådet

Klimavenlig mad og forbrugeradfærd (2021)

Det nuværende danske fødevareforbrug udfordrer Danmarks ambition om at være foregangsland på klimaområdet. Danskerne har nemlig et af de største klimaaftryk fra fødevareforbruget i verden målt pr. indbygger.

En gennemsnitlig borger i Danmark spiser mere end dobbelt så mange animalske fødevarer, som den gennemsnitlige verdensborger og også mere end det europæiske gennemsnit. Dermed har det danske fødevareforbrug et klimaaftryk, der overstiger det bæredygtige niveau i et globalt perspektiv.

Formålet med analysen er at identificere de vigtigste barrierer for udbredelse af en klimavenlig kost i Danmark og angive mulige virkemidler, som kan reducere barriererne. Klimarådet peger på tiltag, som kan skubbe på en omstilling til et mere klimavenligt fødevareforbrug i Danmark.

Link:

<https://klimaraadet.dk/da/analyse/klimavenlig-mad-og-forbrugeradfaerd>

Klimarådet.

Læs hele notatet på Klimarådets hjemmeside

